

Stadig DJØF'ernes årti?

Flemming Poulfelt, Kai Kristensen, Børge Obel og Kurt Klaudi Klausen

DJØF'erne har det sidste halve århundrede været dominerende kræfter på lederposter og bag store reformtiltag i det offentlige. Først var det juristerne, der besatte lederposterne, siden kom økonomerne (polit'erne) til, og i de sidste tre årtier har også cand.scient.pol.'erne meldt sig på lederfronten. Som faglig gruppe er det naturligvis godt, at de pågældende uddannelser placerer sig, som de gør. Men et centralt spørgsmål er alligevel, om DJØF'erne har det, der skal til for fremover at skabe de nødvendige og kvalificerede beslutninger om udvikling, tilpasning og ændring af offentlig serviceproduktion samt sikre deres gennemførelse, implementering, eksekvering.

Paradoksalt nok er svaret nej, og det skyldes primært deres uddannelse til at blive DJØF'er. DJØF'erne sidder ganske vist tungt på lederposter i staten, regionerne og kommunerne, men de klassiske jura, økonomi og politologi uddannelser fokuserer sjældent på emner som ledelse, organisation, forhandling, marketing, markeds-kommunikation, strategi, finansiering, budgetlægning og økonomistyring. De savner så at sige de faglige forudsætninger for på kompetent vis, at kunne sætte sig i spidsen for ledelsesmæssig udvikling og tilpasning gennem strategiudvikling, innovation og entreprenørskab, og de har sjældent et teori- og begrebsapparat, der gør det muligt for dem på samme tid at forstå og afkode situationen, de muligheder og udfordringer den rummer samt anvise veje ud. De savner basalt set det, som den gamle nestor i dansk ledelsesforskning (Erik Johnsen) ville kalde et ledelsesprog.

DJØF'iseringen, som alle taler om, og som vitterligt ser ud til at sprede sig, rummer da heller ikke svarene på den offentlige sektors udfordringer. DJØF'isering (som begreb) benyttes sædvanligvis nedsættende om en stigende unødvendig formalistisk bureaukratisering, med anvendelse af regler, kontrakter og kontrol via målinger og evalueringer. Betegnelsen benyttes også om en ensidig fokusering på effektivitet og rentabilitetstænkning. Alle disse forhold er DJØF'ere i kraft af deres uddannelse dygtige til at kunne iværksætte og administrere. DJØF'isering fremmer således en bestemt tænkning og professionalisering, som stemmer fint overens med centrale elementer i det reformregime, som har været dominerende de sidste tre årtier og som har fået betegnelsen New Public Management. Men spørgsmålet er, om denne tænkning muliggør, at der kan finde en fleksibel, nyskabende og of-fensiv udvikling sted?

Man kan argumentere for, at de klassiske dyder og den faglige etik, som ledende embedsmænd er gode til i form af at sikre stabilitet, kan virke som en kontinuitetsskabende eller bevarende og konserverende kraft. Men det er vanskeligere at argumentere for, at der med den faglighed i ballasten kan skabes brud med vane-tænkning. DJØF'erne tegner så at sige fortiden, men kan have svært ved at kreere fremtiden og at sætte sig i spidsen for at skabe den på tegnebrættet og gøre den til virkelighed.

Nu kan man så med rette indvende, om DJØF'erne kan skæres over en kam. Det kan de naturligvis ikke – der er undtagelser blandt dem og de studier, de stammer fra. Ligeledes kan man indvende, om de ikke blot passer deres arbejde, og gør hvad de er blevet bedt om, hvilket både er rigtigt og karakteriseret ved professionalisme, omhu og nidkærhed. Det skal også anføres, at vi ville være ilde stedt, hvis der ikke var styr på det offentlige gennem lovhjelmet forvaltning og ikke korrump myndighedsudøvelse. Men det offentlige er i dag andet og mere end myndighedsudøvelse. Det offentlige varetager også en omfattende serviceproduktion, og det er den, der skal transformeres ind i fremtiden gennem kompetent ledelse, som sikrer både fornyelse, effektivitet, produktivitet og kvalitet.

Er det så de »nye« DJØF'ere, dem der kom ind i DJØF med C3, altså HD'erne og cand.merc.'erne vi skal sætte på lederposterne, for de har jo i kraft af deres uddannelse nogle af ovennævnte faglige elementer med fra uddannelsen? Nej, det er det ikke formentlig ikke. For mange af dem kender for lidt til offentlig forvaltning, politisk tænkning, og den generelle makro-økonomiske teori og til hvad det er embedsmændene, som i vid udstrækning fortsat vil skulle have en uddannelsesmæssig baggrund som jurister, økonomer, scient pol.'er m.v. laver samt, hvordan det er at lede i politisk styrede organisationer og med respekt for demokratiet.

Vi bør genoverveje hvilke elementer der bør indgå i vore faglige uddannelser, og herunder om industrisamfundets dyder vedrørende arbejdsdeling og specialisering passer til vore dages fordringer om samarbejde, tværfaglighed og vidensdeling. Men vi bør frem for alt besinde os på at uddannelse er livslang læring, der skal tilpasses de udfordringer vi får, og når den dygtige sagsbehandler gøres til leder, skal han/hun kompetenceudvikles i retning af at komme til at tilhøre den profession som har viden, kompetencer og færdigheder ud i ledelse. Det er muligt, de kommende årtier også tilhører DJØF'erne, men de skal være indstillet på omstilling og kompetenceudvikling. Der vil stadig være behov for DJØfer med en meget skarp profil, men der vil i stigende grad også være behov for DJØfer med en mere bred profil – en profil der går på tværs af de traditionelle fagdiscipliner.

Fremtidens virksomheder og organisationer skal sikres god og kompetent ledelse. Det er en forudsætning for fremdrift, professionel serviceproduktion og optimal ressourceudnyttelse.